

GUIA DOCENT DE L'ASSIGNATURA

Titulació acadèmica		Llicenciatura / Màster en Teologia			
Assignatura		CP 6B013P Context històric de la traducció de la Bíblia dels LXX			
Any	2024	Curs	2023-24	Valor lectiu	ECTS 2'5
Període lectiu	semestre	Hores setmanals	1	Àrea	Bíblia
Professor/a	M. Teresa Magadán Olives			Llengua	Català

Descripció/Justificació

La traducció de l'Antic Testament al grec és un dels moments cabdals de la història. Per primer cop, una cultura no jueva tenia accés a la paraula de Jahvé. No obstant, encara ignorem el moment i les raons exactes que van permetre donar aquest pas. Certes tradicions d'època hel·lenística, recollides després per autors posteriors, ens transmeten un relat semi-fictici del procés de traducció, que obliga a anar més enllà si es volen examinar les condicions històriques i culturals que van propiciar la traducció. S'ha d'examinar la política cultural dels governants d'Egipte, els Ptolomeus, el desenvolupament de les institucions culturals a Alexandria, cas del Museu i la Biblioteca, i naturalment la composició de la població d'Egipte en aquells moments, que incloïa un bon percentatge de població jueva. Sobre aquest fons històric, l'anàlisi de les tradicions hel·lenístiques sobre la traducció dels LXX pot revelar les premisses culturals que van conduir al procés de traducció.

Requisits i orientacions prèvies

No fan falta requisits previs, tot i que és aconsellable tenir coneixements bàsics de grec i hebreu

Objectius

Generals: Assolir un bon coneixement del context històric i cultural de l'Alexandria ptolemaica per tal de poder entendre millor els motius que van portar a traduir l'Antic Testament al grec

- **Específics:** Conèixer la situació de les comunitats jueves de la diàspora a partir del s. III aC, en especial d'Egipte, i la relació / dependència respecte del Temple de Jerusalem
- Arribar a perfilar les necessitats específiques d'aquestes comunitats en l'àmbit del ritual, la Llei i el culte

Competències

- **Competències transversals:** Capacitat de reflexió i pensament crític a l'hora d'aproximar-se a les fonts textuales
- Capacitat d'integrar les diferents fonts d'informació en un discurs comprensible
- Claredat en l'exposició de les idees i precisió en el redactat

Competències específiques: Capacitat de deducció del context històric a partir de l'anàlisi crítica dels testimonis textuales i arqueològics

Continguts

1. Context geogràfic
 - 1.1. Geografia d'Egipte
 - 1.2. Geografia del Delta del Nil
 - 1.3. La fundació de la ciutat d'Alexandria
 - 1.4. La planimetria urbana
 - 1.5. Districtes
 - 1.6. Monuments principals

2. Context històric
 - 2.1. Els regnes hel·lenístics
 - 2.2. La dinastia dels Ptolomeus a Egipte
 - 2.3. L'administració del país
 - 2.4. La política de fundació de ciutats
 - 2.5. La política religiosa

3. Context social
 - 3.1. La població de l'Egipte ptolemaic
 - 3.2. La població local
 - 3.3. Els nou vinguts: macedonis, grecs, gals, iranians
 - 3.4. Les comunitats jueves
 - 3.4.1. Les comunitats jueves anteriors als Ptolomeus
 - 3.4.2. L'arribada de jueus a partir de Ptolomeu I

4. Context cultural
 - 4.1. La política cultural ptolemaica: fusió de cultures ?
 - 4.2. Les institucions reials: el Museu i la Biblioteca
 - 4.3. Organització interna de les institucions reials
 - 4.4. La recopilació d'obres literàries
 - 4.5. La traducció al grec d'obres d'altres llengües

5. Tradicions sobre els LXX
 - 5.1. La carta de Pseudo-Aristeas
 - 5.2. Aristòbul
 - 5.3. El relat de Flavi Josep
 - 5.4. Filó d'Alexandria
 - 5.5. Informacions en altres autors grecs i jueus
 - 5.6. El Talmud

6. Data i lloc de la traducció
 - 6.1. Quin Ptolomeu ?
 - 6.2. Alexandria, on ?
 - 6.3. Testimonis materials: papirs, manuscrits, inscripcions
 - 6.4. Cronologia del corpus
 - 6.5. Edicions

7. Procés de traducció
 - 7.1. Podem reconstruir el procés ?
 - 7.2. Qui serien els traductors ?
 - 7.3. Podem conèixer el text/textos de partida ?
 - 7.4. Podem refer la metodologia ?
 - 7.5. El grec dels LXX dins la koiné hel·lenística
 - 7.6. Curiositats lexicogràfiques

Metodologia d'ensenyament-aprenentatge

Les sessions constaran de dues parts. A la primera, el professor exposarà els continguts fonamentals del curs, i donarà les pautes necessàries pel treball personal d'assimilació i aprofundiment. A la segona, es durà a terme una tasca concreta a l'aula per tal de promoure la participació i implicació de l'alumnat que es lliurarà prèviament per tal que tothom pugui preparar la seva intervenció.

Avaluació: Treball final

Criteris d'avaluació:

- Participació activa a l'aula
- Capacitat crítica
- Precisió en l'exposició de les idees
- Redacció correcta en la presentació del treball

Tècniques d'avaluació:

- Seguiment de l'alumne a l'aula
- Valoració del treball final en base a la presentació, estructura, contingut i aportacions personals

Bibliografia bàsica

- Aitken, J.K. (ed.) *The T&T Clark Companion to the Septuagint*. Nova York, Bloomsbury, 2015.
- Dines, J.M. *The Septuagint*. Londres-Nova York, T&T Clark, 2004.
- Fernández Marcos, N. "Las traducciones en la antigüedad". *Sefarad* 67(2), 2007, 263-282.
- Fernández Marcos, N. et al. (coord.) *La Biblia griega Septuaginta*. Salamanca, Ed. Sígueme, 2008.
- Law, Th.M. *When God spoke Greek. The Septuagint and the Making of the Christian Bible*. Nova York, Oxford University Press, 2013.
- Piñero, A. "La versión al griego de la Biblia hebrea (LXX, setenta, Septuaginta). Su impacto cultural y religioso", a D. Sánchez Meca et al. (coord.), *Pensadores judíos. De Filón de Alejandría a Walter Benjamin*. Palma, Lleonard Muntaner Editor, 2011: 123-142.
- Pòrtulas, J. "La carta de Aristeas". 1611. *Revista de historia de la traducción* 1, 2007.
- Rajak, T. *Translation and Survival. The Greek Bible of the ancient Jewish Diaspora*. Oxford, Oxford University Press, 2009.
- Ross, W.A.-Glenny, W.E. (eds.) *The T&T Clark Handbook of Septuagint Research*. Londres-Nova York, T&T Clark-Bloomsbury, 2021.
- Salvesen, A.G.-Law, T.M. (eds.) *The Oxford Handbook of the Septuagint*. Oxford, Pxford University Press, 2011.
- Trotter, J.R. *The Jerusalem Temple in Diaspora. Jewish Practice and Thought during the Second Temple Period*. Leiden-Boston, Brill, 2019.
- Wasserstein, A.-Wasserstein, D.J. *The Legend of the Septuagint. From Antiquity to Today*. Cambridge, Cambridge University Press, 2006.
- Zurawski, J.M.-Boccaccini, G. et al. (eds.) *Second Temple Jewish "Paideia" in Context*. Beihefte zur Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft 228. Berlín-Boston, De Gruyter, 2017.